

פרשת כי תצא

יד אלול
תשע"ו

וקראת לשבת פגוג

עבית מדרשו של הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

משלחן גבוה

אל תבייש...

כי תבנה בית חדש וגו' ולא תשים דמים וגו' (כב, ח)

ענין ה"בושה" חמור מאוד, כמו שאמרו חז"ל (בבא מציעא נח) "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים". והגמרא מספרת (בכתובות סז:) על מר עוקבא שהיה רגיל ליתן צדקה לעני בכל יום ויום, והיה עושה זאת בצנעה שלא ידע העני ממי מקבל והיה משלשל לו כמה זוזים במפתן הדלת, והלה קם ונטלם. והנה פעם אחת איחר מר עוקבא לבית המדרש, ונתלולותה אליו אשתו, ובדרכו הלך לשלשל לעני כמנהגו. המתין העני אחרי הדלת "לתפוס" מי הוא זה ואיזה הוא אשר עושה טובה זו. והנה אך כשהגיע מר עוקבא לפתחו יצא העני, ומיד ברחו מר עוקבא ואשתו, ולא מצאו מקום "להתחבא" רק בתנור גדול (כעין בית) שגרפו את הגחלים ונתחבאו שמה. והיו רגליו נשרפות, אמרה לו אשתו "הניח רגליך על רגלי", כי לה, לא שרף מרוב זכותה. נחלש דעתו מזה. אמרה לו: אל יחלש דעתך כי אמנם שנינו עושים צדקה, אך אני נותנת לו "מוכן", כלומר לחם ובשר ואין צריך העני לטרוח לילך ולקנות, אבל אתה, נותן ממוון, והעני צריך לטרוח ולקנות, ומכיון שהנאתי קרובה יותר לך אני לא נשרפת.

ושואלת הגמרא: מאי כולי האי מה להם לברוח וליכנס לתנור? משיבה הגמרא: כי נח לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין "פני חברו ברבים" (ועי' יביע אומר חלק ו' חיו"ד סי' יג).

מכאן רואים כמה חמור לבייש פני חברו וכל שכן ברבים, שחס וחלילה לא להרים קולו על חברו אף על פי שחבירו איננו צודק. הלא נשפך דמו חס וחלילה ואם נכשל, מיד עליו לילך ולפייסו. ואפילו שהמבייש רוצה לעשות סדר וכביכול כוונתו לטובה, אף על פי כן צריך זהירות "לא על חשבון דם חברך".

זה שנאמר: "כי תבנה בית חדש" - כלומר רצונך לעשות סדר חדש וכדו'. עליך להזהר, ולכך "ועשית מעקה" - גדר, "לגגך" - כלומר זהירות וסייג בדיבורך. "ולא תשים דמים בביתך" - אל תשפוך "דם" חברך. וכל הזהיר, מרחמין עליו מן השמים. ה' יזכנו ליזהר ויצילנו מכל רע. אמן כן יהי רצון.

שבת שלום ומבורך!

דבר העורך

ימי הרחמים והסלחות בעיצומן, תחושת קדושה וחזרה בתשובה מסתובבת בחלל, ובחצות הלילה קמים עם הקודש לאמירת סליחות (לבני עדות המזרח) ושבים בתשובה לפני בורא העולם לקראת יום הדין הקרב ובא שבו ירחם ה' אלוקינו על עמו ישראל ויכתבם לחיים ולשלום. אמן.

וצריכים אנו לדעת שימים אלו הם ימי קירבה עצומה לבורא העולם "אני לדודי ודודי לי" והם ימים המסוגלים לרחמים ומחילה כמו שהיה לפני אלפי שנים שעלה משה רבינו למרום בארבעים ימים הללו וביקש רחמים על עם ישראל.

וצריך להתפלל ולהתוודות מעמקי ליבנו שיהיו הפה והלב שווין. ופעם רבי נפתלי מרופשיץ ראה פעם אחת יהודי העומד ומכה על חזהו באמירת 'אשמנו, בגדנו', בעודו ממלמל את המילים מן השפה ולחוץ ומחשבותיו נתונות לדברים אחרים לגמרי. אחרי התפילה אמר לו הצדיק: "כאשר בעל-הבית נמצא בבית אלא שהוא ישן - יש תועלת בדפיקות על הדלת, שיגרמו לו להקיץ משנתו; אבל כאשר בעל-הבית נמצא בכלל במקום אחר, אין כל תועלת בדפיקות, כי בעל-הבית אינו נמצא בבית... ולכן נתעורר כולנו "לכו ונשובה אל ה'" בכל ליבנו.

בברכת שבת שלום
העורך

ירושלים	הדלקת נרות: 18.28 (לנוהגים 40 דק': 18.08) צאת שבת: 19.18 ר"ת 20.03
תל אביב	הדלקת נרות: 18.26 צאת שבת: 19.15 רבנו תם: 20.39
באר שבע	הדלקת נרות: 18.27 צאת שבת: 19.17 רבנו תם: 20.01

קול רינה וישועה באהלי צדיקים...

שלוחים בזה איחולנו וברכותינו לכבוד מעלת מורנו ועטרת ראשנו
הגאון הגדול רבנו אלעזר זאב רז שליט"א
לרגל אירוסיו בתו תחי'
עם הבחור החשוב, חמד בחורים, שוקד באהלה של תורה
רבי דוד סבן שליט"א
יהי רצון שיוזכו להקים בית נאמן בישראל על אדני התורה,
מתוך שמחה בריאות ושלווה כל הימים. אמן
מאחלים מקרב לב
מערכת הגליון

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה, ובמסגרת 'קו ההלכה'

בדיקת תפילין ומזוזות בחודש אלול

שאלה: האם יש חיוב לבדוק תפילין ומזוזות בחודש אלול.
תשובה: בשלחן ערוך (סימן לט) כתב שבהחזקו בכשרות אין צריך לבדוק אלא אם כן אינו מניח. ע"ש, וביו"ד (סימן רצא) ובאחרונים שם ושם, ובתוספות מנחות (דף מב.). ויש מתחסדים לבדוק התפילין והמזוזות בכל שנה באלול. אכן מי שלא בדק כמה שנים ראוי שישלחם לבדיקה, וכן החלפת הרצועות וצביעתן, ולנקותם מדיבוק זיעה ומים.

סליחות סמוך לחצות הלילה
שאלה: האם אפשר להתחיל באמירת הסליחות לפני חצות הלילה, באופן שיגיעו לאמירת י"ג מידות בחצות.
תשובה: כן, וכן נהגו מפאת הזמן הקצר כפי הענין.

הטבלת כלים על ידי קטן
שאלה: ילד קטן לפני גיל בר מצוה האם יכול להטביל כלים.
תשובה: אם מטביל והגדול רואה מועיל. אבל לשולחו שיטביל כלים שלא בפניו לא.

ניתן לשלוח שאלות לכבוד מורנו הרב שליט"א למערכת ויפורסמו בהמשך אי"ה.

מעשה שהיה

א - ל - ו - ל

באחת הפגישות השגרתיות של בית הדין המלכותי בבירת פולין, "גילה" אחד האצילים עובדה מזעזעת: באחד הכפרים הנתונים למרותו - סיפר - נעלמה נערה נוצריה לפני פסח ואין כל ספק שהיהודים הם שהרגו אותה כדי להשתמש בדמה למטרות דתיות. האציל הלז הציע איפוא, כי יוחלט על גירוש כל היהודים מפולין ועל החרמת רכושם לטובת אוצר המלוכה. המלך עצמו, שלא היה רע מטבעו, נדהם לשמע עלילת הדם ושאל את יועציו אם הסיפור הוא נכון. אם כן, אמר, הוא מסכים להצעה לגרש את היהודים. כל האצילים המשתתפים בישיבות בית הדין המלכותי הסכימו לגזר-הדין האכזרי ואישרו אותו בחתימת-ידם כנהוג. רק אחד מיועצי המלך, ודווקא מהחשובים ביותר, בשם וולאדק, נתפס להרהורי-ספק שעה שנטל את העט ליזו כדי לחתום על המסמך. הוא נשאר מהורהר רגעים אחדים, אחר כך קם על רגליו, חיזור ונרעש עד עמקי נשמתו. בקול לא-לו, כשעיניו כל הנוכחים נועצות בו, הצהיר וולאדק: "אין אני יכול לחתום על דבר אשר ברור לי כי הוא שקר מתחילתו ועד סופו. כפי שכולכם יודעים, אני הייתי יהודי והמרתי את דתי, אולם אני בקי היטב במסורת היהודית ויודע יפה כי אין עוד דבר האסור על היהודים באיסור כה חמור כמו שימוש בדם. על כן ברור כי כל עלילת דם המעלילים על היהודים בשקר יסודה. הכל אפשר להגיד על היהודים - רק לא שהם משתמשים בדם למטרות דתיות, או לכל מטרה אחרת. הלא זה אסור להם מן התורה!" יועצי המלך הביטו בוולאדק בהשתוממות גוברת והולכת. הם לא הבינו מה זה פתאום נעשה "פריץ" וולאדק כה נמרץ והחלטי בהגנתו על היהודים. בעבר הוא חתם לא אחת על גזירות חמורות נגד היהודים והיה עושה צחוק מהם וממנהגיהם. עתה לפתע פתאום, נראה כי הוא הפך את עורו ונהיה ידיד היהודים, מה קרה לו, לוולאדק? המלך, מצדו, שמח לשמוע את דבריו הנמרצים של וולאדק והוריד את הענין מעל סדר היום. גם האצילים האחרים שכחו מכל הפרשה, אם כי אחדים מהם קיוו שעוד תינתן להם הזדמנות להיפרע מהיהודים. מיום זה ואילך הפך וולאדק לאיש אחר. מאותו יום בו העלו האצילים עלילת-דם נגד היהודים נעור משהו בנפשו פנימה, משהו שלא נתן לו מנוח. הגזירה האיומה לגרש את היהודים שסוכלה אך ורק הודות להתערורות פתאומית שלו, הדריכה את מנוחתו. הוא נזכר בעברו, שעה שוולולו הקטן היה לומד בחדר, בישיבה; הוא נזכר בחבריו, מוריו ורבותיו. נזכר בנשואיו ובצעדיו הראשונים בחיי המסחר הגדול. נזכר כיצד האירה לו ההצלחה פנים, וכיצד התרחק לאט לאט מידיו היהודים ומהחיים היהודיים. הוא הכיר אנשים עשירים, בני אצולה, והושפע מנימוסיהם ומאורח חייהם. הוא פגש אלמנה צעירה ועליזה, אלמנת אציל פולני ידוע-שם, ועזב את אשתו וילדיו כדי לשאתה. וכשהגיע לכאן, הוא גם המיר, "כמובן", את דתו ומוולולו היהודי הפך לוולאדק, הפריץ הפולני הבוגד בעמו ובאמונת אבותיו. ימים אחדים התהלך וולאדק כסהרורי, כשמחשבותיו הטורדניות לא נותנות לו מנוח. לבסוף החליט שעליו לחזור ליהדותו ויהי-מה. הוא ידע כי לא יהיה זה קל לבצע את החלטתו. סכנה גדולה תהא נשקפת לא רק לו עצמו כי אם לכל היהודים, אם יודע מה הוא מתכוון לעשות. אולם, החלטתו היתה נחושה. שוב נקפו מספר ימים. וולאדק-וולולו התהלך בחוסר-מנוחה. הוא לא ידע כיצד להתחיל, איך לגשת לביצוע החלטתו הגורלית. לבסוף נזכר כי באחד הכפרים הנתונים למרותו מתגורר רבי, אשר אודותיו שמע נסים ונפלאות. הוא לא איבד זמן, אלא יצא מיד לדרך, באומרו בבית כי הוא יוצא למסע ציד וישוב רק כעבור מספר ימים. וולאדק כיוון את צעדיו כדי שיגיע לכפרו של הרבי לפנות ערב. הוא שאל על מקום מגוריו של הרבי והלך אליו לאחר שהחשיך. בהכנס האציל הפולני לחדר - לפי מראהו היה וולאדק עדיין אציל פולני - ישב הרבי כשלפניו ספר פתוח. מבלי לאבד זמן בגינוני נימוס, שפך לפניו האורח את כל לבו בבקשו את הרבי בעיניים דומעות לסייע בידו לחזור ליהדות. הרבי הוכה בתדהמה לשמע המשאלה. הוא לא היה בטוח אם האציל הזר אומר את דבריו ברצינות אם לאו, ויתירה מכך האם הוא יודע את הסכנה הצפויה לו אם אכן יגשים את משאלתו. הוא אמר לו, על כן, כי אין לעשות דבר וכי צרות גדולות ימיט על עצמו האציל אם לא יסתלק מתכניתו המזוהה. אולם את האציל אי-אפשר היה לשכנע שיוותר על תכניתו. הוא הבטיח לרבי כי הוא מדבר ברצינות והבטיח למלא אחרי דברי הרבי בכל אם רק יחזירו לחיק היהדות. עודו מהסס בכנות דבריו של וולאדק-וולולו קרא הרבי לפתע בקול רם: "אם מקל זה יציץ ציץ ויפרח - אאמין בכנות דברך ואעזור לך לחזור ליהדות". וולאדק העיף מבט מיואש על המקל שעמד בפניו. לפתע פתאום הוא קפץ על רגליו, חיזור ונרעש, והצביע בידיים רועדות על המקל, כשהמלים ניתקו מפיו. הרבי הסתכל אף הוא על המקל וקפץ אף הוא, זורח משמחה: המקל הנץ ניצנים ירוקים בדיוק כמו עץ באביב! עכשיו כבר לא פקפק הרבי בטוהר כוונותיו של ה"פריץ" שרוצה לחזור בתשובה. הוא הבין כי לפניו מקרה מובהק של נס מן השמים וכי השם יתברך, בנפלאותיו אשר עשה, סיבב את הדברים כך שנפשו של היהודי התועה תינצל ותחזור ליהדות. הוא מסר לוולאדק מה עליו לעשות כדי לחזור ולהיות יהודי. הוא בירך אותו ולשלום ולהצלחה ווולאדק-וולולו יצא לדרך. כעבור ימים אחדים שוב יצא וולאדק לציד, אולם הפעם ללא שוב. הסוס, עליו רכב, חזר בלעדיו וכל אחד חשב שהוא מצא את מותו ביער. ובשעה ששוטרים וחיילים חיפשו ביער את גופתו של האציל וולאדק, נדד הלך עני ממקום למקום, מעיר לעיר ומכפר לכפר, ממדינה למדינה עד שהגיע לאמסטרדם שבהולנד. שם ניגש וולולו, שהיה ידוע קודם לכן כוולאדק האציל, אל הרב המקומי וחזר בפומבי לחיק היהדות. מכאן ואילך הוא חי כיהודי טוב, שומר מצוות וירא-שמנים עד סוף ימיו.

תושבי לוד והסביבה הכונו למעמד הסליחות

במעמד רבני העיר וראשיה
ובהשתתפות:
הראשון לציון
הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א
הרב הראשי לישראל
מורנו הגאון
רבי אלעזר זאב רז שליט"א
ראש מוסדות "פלא יועץ"

האירוע יתקיים אי"ה
ביום ראשון כ"ב באלול
(25/9/16)
בהיכל התרבות - לוד

ברוכים הבאים
מוסדות פלא יועץ
עיריית לוד
ה'תשיבנו ה' אל'ף ו'נשכח' מ'ד'ש י'מינו ק'מ'ת'ם"